

Socijalna konstrukcija tehnoloških akcidenata

Jasminka Lažnjak

Rudarsko–geološko–naftni fakultet, Zagreb

Sažetak

U radu se pomoću teorije socijalne konstrukcije tehnologije analizira specifična i razmjerno rijetka pojava, ali neizbježna posljedica svakog tehnološkog sustava – tehnološki akcident. Karakteristična je za ovaj teorijski pristup teza o tehnologiji kao socijalnom i kulturnom konstruktumu čije značenje daje sociokulturna situacija grupe. Tri su faze istraživačkog programa socijalne konstrukcije tehnologije: 1. otkrivanje interpretativne fleksibilnosti artefakta, 2. zatvaranje i stabilizacija tehnološkog rješenja, 3. smještanje tehnološkog sustava u širi socijalni kontekst.

Akcidenti se istražuju unutar ovog modela pokazujući da postoji interpretativna fleksibilnost, tj. da su akcidenti normalni dio svakog tehnološkog sustava i rezultat su kompleksnosti toga sustava, zbog čega se događaju monogostruki kvarovi.

Ključne riječi: tehnološki akcident, socijalna konstrukcija tehnologije

UVOD

Priča o nizu nezgoda u jednom danu iz svakodnevnog života poslužiti će nam ovdje kao jednostavan model akcidentne situacije:

»Jedan dan u životu«

Ostali ste kod kuće i niste otišli u ured jer imate važan razgovor zbog novog posla. Vaš suprug/a već je otišla dok ste vi bili u kupaonici, ali je, nažalost, staklenu posudu novog aparata za kavu ostavila na uključenoj ploči električnog štednjaka. Kava je ishlapila i posuda je pukla. Pravi ste ovisnik o jutarnjoj kavi i sami tražite staru posudu te kuhate »klasičnu« kavu. Dok vrijeme istječe, žurno ispijate šalicu kave i izlazite iz stana zalupivši vratima. Dolazite do automobila i sjetite se da su ključevi od auta ostali zajedno s ključevima od stana u – stanu! Na sreću imate rezervni ključ u tajnom skrovištu u hodniku ali ključ ste jučer dali majstoru koji će popraviti stroj za pranje rublja dok ste vi na važnom i neodgodivom razgovoru.

Već je pomalo kasno, ali sjetite se svoga susjeda, vrlo susretljivog penzionera koji ima dobar automobil i vozi ga jednom mjesečno. Zvonite na njegova vrata s umilnim smiješkom na licu. Međutim, on vam kaže da je zbog pokvarenog generatora njegov automobil na servisu. Ne preostaje ništa drugo nego pričekati prvi autobus, ali penzioner redovito sluša radio i obavještava vas kako je baš za danas najavljen štrajk vozača. Zadnja šansa je taksu, koji je nemoguće dočekati zbog štrajka. Zovete tajnicu i otkazujete dugo očekivani razgovor uz ispriku, svjesni dojma neodgovorne osobe koji ste upravo ostavili.

